

СОЦІАЛЬНЕ ЗВІТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Розглянуто особливості соціального звітування в країнах світу.
Визначено напрями реформування соціального звітування в Україні*

Постановка проблеми. В умовах сучасних економічних змін в бізнесовому співтоваристві зросла увага до розробки та впровадження звітності про соціальну та екологічну діяльність підприємств. Адже, як зазначає вітчизняна дослідниця І.В. Жиглей “щоб заходи соціальної відповідальності бізнесу впроваджувались в життя, інформація про них повинна бути представлена зацікавленим користувачам” [1, с. 76].

В наукових та політичних колах даний процес пов'язують з підвищенням зацікавленості інвесторів та власників до показників соціального та екологічного розвитку суб'єкта господарювання. Проте в більшості випадків дана звітність є лише формальністю, щоб “замилити очі” суспільству та державі. Сучасний стан соціальної та екологічної звітності в Україні, як і в більшості країн Європи, є плачевним, адже дана звітність не підтверджується жодними фінансовими показниками, вона не є зіставною з іншими видами звітності, які оприлюднюються суб'єктами господарювання. Все це переростає в проблему теорії та практики бухгалтерського обліку, яка потребує негайного вирішення задля забезпечення інформацією всіх членів суспільства про розвиток підприємства в соціальному та екологічному напрямках.

Аналіз останніх досліджень. Питання звітності про соціальну та екологічну відповідальність піднімалися в працях вітчизняних та зарубіжних вчених серед яких Д. Бітл, С. Діпіаза (молодший), Р. Екклз, І.В. Жиглей. Значна увага інформування суспільства про соціальну та екологічну результативність діяльності суб'єктів господарювання приділена в працях мусульманських вчених Н. Байдон (Baydon N.), Р. Віллет (Willett R.), Р. Грей (Gray, R.), К. Мондерз (Maunder K.), Д. Овен (Owen, D.), С.К. Рашид (Rashid S.K.), М.А. Хан (Muhammad Akram Khan).

Виклад основного матеріалу. Вирішення питання соціальної та екологічної результативності бізнесу в Україні потребує нових механізмів звітування суб'єктів господарювання, які б сприяли прийняттю ефективних управлінських рішень в даній сфері, а також надавали достовірну та об'єктивну інформацію всім користувачам. Вирішення питання соціальної та екологічної відповідальності потребує відповідного нормативного регулювання, яке б зобов'язало підприємства оприлюднювати достовірну інформацію про соціальну та природоохоронну діяльність.

Вирішення зазначених питань потребує, в першу чергу, дослідження ролі та необхідності даної звітності, уточнення термінологічного апарату, визначення рівнів засобів регулювання, а також місця даної звітності в системі бухгалтерського обліку. Адже, даний вид звітності здатен надати інформацію, яка надзвичайно важлива для аналізу бізнесу, але, як правило, відсутня у фінансовій звітності. Ця звітність здатна доповнити фінансові звіти відомостями, які відображають перспективи організації і здатні поліпшити розуміння користувачам таких важливих факторів, що визначають вартість компанії, як формування людського капіталу, корпоративне управління, управління екологічними ризиками і зобов'язаннями, а також інноваційний потенціал компанії. В деяких випадках інформація про результативність в області стійкого розвитку вже зараз здатна внести суттєвий вклад до аналізу бізнесу, а також може виявитися доречною в контексті традиційної фінансової звітності.

Необхідність звітності про соціальну екологічну відповідальність суб'єктів господарювання підтверджується плачем становищем соціальної захищеності суспільства а також зниженням екологічної безпеки держави. Так відповідно до офіційних даних по житомирській області кількість соціально незахищених верств населення збільшилася, зросла кількість безробітних (табл. 1).

Таблиця 1. Рівень безробіття та середньомісячної заробітної плати

Регіон	Рівень безробіття		Середньомісячна заробітна плата			
	У відсотках до економічно-активного населення		Середньомісячна номінальна		Темп зростання реальної заробітної плати	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7
Україна	6	8,6	1806	1906	106,3	90,8
АР Крим	4,6	6,7	1609	1707	104,2	90,4
Вінницька	6,3	10,5	1404	1511	108,7	94,7
Волинська	7,8	9	1380	1427	108,8	91,3
Дніпропетровська	4,8	7,6	1876	1963	102,3	89,1
Донецька	5	9,3	2015	2116	104,6	89,4
Житомирська	8,4	10,5	1405	1493	107,7	92,7
Закарпатська	5,5	9,9	1453	1562	111,6	95,5
Запорізька	5,6	7,7	1812	1843	102,7	87,4
Івано-Франківська	7,7	8,8	1543	1628	105,2	91,2
Київська	5,5	7,8	1852	1987	107,7	92,3
Кіровоградська	7,4	9,9	1428	1537	108,8	95
Луганська	6,4	7,4	1769	1873	106,2	90,6
Львівська	7,2	8,3	1570	1667	104	90,1
Миколаївська	8,1	9	1621	1806	105,3	95,8
Одеська	4,4	6,6	1633	1786	102,8	93,1
Полтавська	6	10,1	1661	1733	104,2	90
Рівненська	8,7	12,5	1523	1614	106,4	91,6
Сумська	6,6	10,9	1472	1593	108,6	94,5
Тернопільська	8,6	11	1313	1412	110,3	92,8
Харківська	5	7,6	1679	1804	104	90,4
Херсонська	7,5	9,4	1375	1482	104,5	93,6
Хмельницька	7,8	9,3	1429	1521	106,4	91,7
Черкаська	8,1	10,6	1459	1532	107,1	90,1
Чернівецька	8,2	8,9	1402	1523	107,4	95,6
Чернігівська	7,1	10,7	1370	1465	107,5	90,8
м.Київ	2,8	6,2				

Про необхідність даного інструменту регулювання діяльності суб'єкта господарювання в контексті соціальної діяльності та екологічної безпеки неодноразово наголошувалося фахівцями, спираючись на негативний стан економічних відносин та їх вплив на благополуччя суспільства. Та як зазначають

російські дослідники: “в економіці країни фінансовий егоїзм блокує соціальну відповідальність бізнесу; прагнення до збагачення визначає хижацьке ставлення до успадкованого майна. Панування примітивного капіталізму призводить до того, що перетворюється у металобрухт та вивозиться за кордон найновітніше обладнання; знищуються ліси та спустошуються надра; за кордон вивозиться і зароблене, і вкрадене” [2, с. 145].

Конфлікт інтересів, зазначений російським вченим, відбивається на формуванні та розвитку бухгалтерського обліку як засобу уникнення несправедливості в соціально-економічних відносинах. Саме бухгалтерський облік, будучи інформаційною системою діяльності окремого суб'єкта господарювання, може слугувати дієвим інструментом в сфері соціальної та екологічної відповідальності, цим самим забезпечуючи всіх членів суспільства необхідною інформацією.

В сучасних наукових колах та практиці застосування звітності про соціальну та екологічну відповідальність точаться дискусії, пов'язані з обговоренням необхідності її застосування в діяльності окремого суб'єкта господарювання.

З цього приводу вітчизняна дослідниця проблем соціальної спрямованості бухгалтерського обліку І.В. Жиглей в одному з своїх досліджень зазначала: “З одного боку, існує держава та суспільство, зацікавлене в зростанні соціальної та економічної стабільності, в збільшенні коштів та ефективності соціальних програм. З іншого боку, існує бізнес, який зацікавлений в зростанні доходів та купівельної активності населення, стабільності державної політики відносно комерційних структур, суспільному визнанні та позиціонуванні підприємств, що дотримуються стандартів корпоративної соціальної відповідальності та здійснюють соціальні інвестиції” [1, с. 78].

Останнім часом в діловому співтоваристві зростає увага до розробки звітності, підтверджуючої стійкий розвиток. Значною мірою цей процес відображає зацікавленість окремих осіб і організацій соціальними, економічними і екологічними показниками діяльності компаній, зокрема інтереси інвесторів, які розглядають тепер можливі ризики для фінансових вкладень, у тому числі і в цих сферах. Почали з'являтися рекомендації по підготовці звітів, покликані забезпечити їх високу якість, порівнянність з іншими аналогічними звітами, а також, що особливо важливо для інвесторів, можливість співвіднести фінансові і нефінансові показники діяльності компанії.

Поки що результати діяльності компаній в цій сфері є не значними. Довіра до корпорацій залишається низькою як відносно демонстрованої ними відповідальності перед суспільством, так і у зв'язку з результатами їх безпосередньої діяльності. Фактично інформація, що міститься в звітах по стійкому розвитку, рідко впливає на висновки і прийняття управлінських рішень не лише зацікавленими сторонами (включаючи інвесторів), але навіть і керівництвом самих компаній. Між тим, саме таке застосування звітної інформації є головним критерієм її достовірності і корисності.

Виходячи з цього звітність про соціальну екологічну відповідальність покликана врегулювати конфлікт інтересів в суспільстві, вирішення якого дозволить забезпечити ефективне управління екологічною безпекою як окремого суб'єкта господарювання так і держави в цілому, визначити напрями забезпечення справедливого розподілу ресурсів, підвищити соціальну результативність господарської діяльності.

Нез'ясованим є сьогодні питання місця звітності в системі бухгалтерського обліку. Погляди вчених стосовно даного питання розходяться, адже ряд вчених виносить дану звітність за систему бухгалтерського обліку, вважаючи її нефінансовою. Повне виявлення зв'язків між фінансовою звітністю і звітністю в області стійкого розвитку вимагає значного часу і зусиль по дослідженню зв'язків між показниками результативності, використовуваними в кожній з областей.

З даного питання дотримуємося позиції, що звітність про соціальну та екологічну результативність діяльності суб'єкта господарювання є одним з видів бухгалтерської звітності, адже більшість показників, які надаються підприємствами в даній звітності, формуються через систему бухгалтерського обліку.

Необхідним сьогодні є уточнення термінологічного апарату щодо звітності про соціальну та екологічну відповідальність. В першу чергу, необхідно визначитися з підходом до назви такого роду звітності. Так, в літературі, сьогодні залишається невирішеним питання, як необхідно називати даний вид звітності. Сьогодні вчені та практики не дійшли згоди стосовно конкретної назви, що зумовило декілька підходів. Провівши аналіз літературних джерел практичного та наукового характеру а також Інтернет-аналіз, нами з'ясовано, що звітність, в якій розкривається діяльність суб'єкта господарювання в сфері соціальної та екологічної відповідальності, має наступні назви: "звітність про соціальну та екологічну відповідальність підприємств"; "не фінансова звітність підприємств"; "соціальна звітність підприємств"; "екологічна звітність підприємств"; "корпоративна соціальна звітність підприємств"; "звітність стійкого розвитку підприємств"; "звітність про корпоративну соціальну відповідальність"; "звітність з прогресу".

Кожна з назв має право на існування, проте з метою уникнення плутанини необхідним є закріплення єдиного підходу до сутності та назви даного виду звітності. З цією метою розглянемо недоліки кожного з підходів до назви (табл. 2), що дозволить визначити єдиний підхід який може бути нормативно закріплений в Україні.

Таблиця 2. Критика підходів до назви звітності соціального характеру

Назва 1	Характеристика 2
звітність про соціальну та екологічну відповідальність підприємств;	Даний підхід є некоректним з правової точки зору, адже нормативними актами, та й в наукових колах немає поняття соціально та екологічної відповідальності суб'єктів господарювання. Тому вести мову про таку назву звітності є недоречним
не фінансова звітність підприємств;	Така назва звітності є суперечливою, адже передбачає її відмінність від фінансової звітності, яка є видом бухгалтерської, хоча більшість показників даного виду звітності носять фінансовий характер, який в більшості випадків є базою прийняття відповідного рішення в сфері соціальної та екологічної діяльності підприємства
соціальна звітність підприємств;	Відображає лише окремих бік звітності й, крім того, її аналогом виступає звітність до фондів соціального страхування
екологічна звітність підприємств;	Вказує лише на екологічну складову й є подібною до статистичної звітності, що втрачає смислове навантаження соціального звітування
корпоративна соціальна звітність;	Подібна до вище описаної соціальної звітності
звітність сталого розвитку підприємств;	Носить багатофункціональний характер, проте термін "сталий розвиток" є не усталеним й в більшості випадків дискусійним

Продовження табл. 2

1	2
звітність про корпоративну соціальну відповідальність;	Подібна до вище описаної звітності про соціальну та екологічну відповідальність
звітність з прогресу.	Не відображає сутності та призначення досліджуваної звітності

Виходячи з даних таблиці 2 кожна з назв звітності, яка характеризує діяльність підприємств в сфері соціальної та екологічної діяльності, є дискусійною. Пропонуємо вживати поняття “звітність про соціальну та екологічну результативність діяльності суб’єктів господарювання”. Зазначена назва такого роду звітності є найбільш доцільною та відображає її призначення та інформаційне наповнення. Адже досліджуваний вид звітності відображає результати діяльності підприємства в соціальній та екологічній сфері, що дає можливість приймати відповідні рішення зацікавленими користувачами.

Розглянемо зацікавленість кожного з користувачів в даному роді звітності. Відповідно до проведеного дослідження особливостей запитів користувачів в обліковій інформації розглянемо потреби в звітності про соціальну та екологічну результативність діяльності суб’єктів господарювання: інвесторів (власників), управління, контрагентів, кредиторів, працівників, суспільства та держави (табл. 3).

Таблиця 3. Зацікавленість користувачів в показниках звітності про соціальну та екологічну результативність діяльності підприємств

Користувачі бухгалтерської інформації	Результативність:							
	Економічна		Соціальна				Екологічна	
	Результати діяльності	Використання ресурсів	Охорона праці	Оплата праці	Соц. заходи	Навчання	Екологічні заходи	Екологічно-часта продукція
Інвестори (власники)	+	+	-	+	+	+	+	+
Управління	+	+	+	+	+	+	+	+
Контрагенти	-	-	-	-	-	+	+	+
Кредитори	+	+	-	-	+	+	-	-
Працівники	+	+	+	+	+	+	+	+
Суспільство	+	+	+	+	+	+	+	+
Держава	+	+	+	+	+	+	+	+

Виходячи з даних таблиці 3 можна прослідкувати зацікавленість кожного з учасників господарських відносин в звітуванні суб’єкта господарювання про соціальну та екологічну результативність. Так, кожному з учасників необхідна інформація які містяться в даному роді звітності, що допоможе приймати ефективні рішення в сфері соціальної діяльності та екологічної безпеки.

У сучасній науці про бухгалтерський облік можна виділити дві моделі застосування звітності про соціальну та екологічну відповідальність суб’єктів господарювання: мусульманську та глобальну. Кожна з вказаних моделей має свої особливості, обумовлені відповідним регулюванням та особливостями застосування. Варто зазначити, що питання соціальної та екологічної звітності вперше піднімалося вченими-мусульманами, адже даний напрям розвитку бухгалтерського обліку є основоположним і затвердженим ісламською економічною

доктриною. Саме суб'єктами господарювання, що проводять свою діяльність в країнах зони поширення ісламу, вперше впроваджено звітність, що містить соціальні та екологічні показники.

Глобальна модель розвитку соціальної звітності пов'язана з Глобальною ініціативою зі звітності (Global Reporting Initiative, GRI). Мусульманська модель розповсюджена в країнах зони поширення ісламу, які входять до міжнародної Організації Ісламська конференція; глобальна модель застосовується в країнах Європи та Північної Америки. Проте, кожна країна на основі певної моделі розробляє власні правила та механізми соціального звітування. Проблемою в даному напрямі є те, що лише в країнах зони поширення ісламу соціальне звітування є законодавчо закріпленим та обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання.

В Україні, як і в інших країнах Європи, соціальне звітування має лише рекомендаційний характер, а відповідальності за його достовірність та інформаційну наповненість не визначено. За таких умов звітність про соціальну та екологічну відповідальність суб'єктів господарювання є лише ілюзією. Тому необхідною є розробка та впровадження в вітчизняну практику дієвого механізму соціального звітування суб'єктів господарювання. З цією метою необхідним є вивчення існуючих моделей на предмет можливості їх впровадження в Україні. Вітчизняна модель соціального звітування повинна базуватися на діючих підходах та враховувати національні особливості економічного, соціального та правового розвитку. Впровадження звітності про соціальну та екологічну відповідальність повинно мати обов'язковий характер, така звітність має бути співставною з іншими видами звітності, а її достовірність - підтвердженою. Висока міра достовірності – необхідна умова ефективності соціального звітування та її ролі в діяльності підприємства в напрямі сталого розвитку. Принцип достовірності інформації лежить в основі всіх численних методів і підходів, які використовуються в бізнесі, формуючи довіру до діяльності підприємства. При цьому необхідно розуміти, що відсутність загальноприйнятого регулювання складання та подання звітності значно знижує ефективність діяльності підприємства, а в деяких випадках ефект буде прямо протилежним очікуваному.

Зважаючи на вищевикладене, необхідно розглянути особливості кожної з названих моделей соціального звітування на шляху до вирішення зазначених проблем (табл. 4).

Таблиця 4. Моделі соціального звітування

Мусульманська модель				Глобальна модель		
Соціально-економічний підхід						
Відповідність нормам Корану				Прагнення до сталого розвитку		
Організація, яка регулює						
Організація ісламської конференції				ООН		
Правова основа						
Фіх (Рада ісламського правознавства)				Нормативні акти ООН		
Розробка положень						
Організація бухгалтерського обліку і аудиту ісламських фінансових інститутів				Глобальна ініціатива зі звітності		
Нормативні документи						
Стандарти бухгалтерського обліку і аудиту ісламських фінансових інститутів				Рекомендації зі звітності в області сталого розвитку		
Напрями звітування						
Залят	Екологія	Соціальні заходи	Релігійні заходи	Економічна	Соціальна	Екологічна
Результативність						

Досвід країн зони поширення ісламу має вагомі здобутки стосовно розробки та впровадження соціальної та екологічної звітності, з даного питання навіть розроблено ряд стандартів бухгалтерського обліку, які включені до складу стандартів бухгалтерського обліку і аудиту ісламських фінансових інститутів (Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions, AAOIFI). Відповідно до вказаних стандартів корпоративна соціальна відповідальність є концепцією, відповідно до якої компанії добровільно беруть на себе певні зобов'язання перед суспільством. Комісія з аудиту та стандартів корпоративного управління, яка складається з топ-менеджерів великих компаній ісламських країн, провела конференцію в Банківському та фінансовому інституті Бахрейну (Bahrain Institute of Banking and Finance, BIBF), де обговорювалися стандарти, що готуються до випуску. Ісламський фінансовий центр (Centre for Islamic Finance), що входить до складу інституту, здійснює розробку окремих положень, що стосуються показників які повинні міститися в соціальній звітності. Діяльність даних установ спрямована на економічний та соціальний розвиток ісламських країн, а також закріплення міжнародних позицій ісламської фінансової індустрії в цілому. Один з представників ісламського фінансового центру Саїд Фарук (Sayd Farook) зазначає: "Спеціально проведене дослідження наглядно показало, що для більшості ісламських підприємств корпоративна соціальна відповідальність – уже давно не пустий звук. Даний стандарт буде направляти зусилля компаній у відповідності з божественними законами"¹. Розроблений стандарт базується на законах шаріату, як й інші 68 міжнародних стандартів з бухгалтерського обліку, аудиту та корпоративному управлінню від AAOIFI. Їх міжнародний статус пояснюється тим, що стандарти впроваджуються в багатьох ісламських країнах, включаючи Бахрейн, Катар, Судан, Сирію, Об'єднані Арабські Емірати та інші.

Особливості мусульманської моделі соціального звітування пов'язані з необхідністю дотримання релігійних постулатів в веденні бізнесу. Саме для цієї моделі соціального звітування найбільш доречно вживати термін "відповідальність", адже в ряді нормативних документів, прийнятих на основі норм Корану та Суні, передбачено відповідальність підприємств перед суспільством та державою. Так, як зазначають дослідники облікової науки в країнах зони поширення ісламу: "головна мета мусульманського бізнесу задовольнити волю Бога, наляпуючи Коран та Шаріат... Для бізнесу правильним є прагнення отримати прибутки, але цю мету потрібно переслідувати відповідно до Шаріату. З того часу як Шаріат визначає норми людської поведінки, і те як суб'єкту господарювання доведеться співпрацювати з зовнішнім середовищем, вимог до підприємств щодо відповідальності Шаріату, повинні бути чітко визначеними щодо їх ролі в суспільстві. Соціальна звітність знаходиться в межах структури соціальних відносин, а тому основним для мусульманської перспективи у соціальній звітності є розуміння понять відповідальності (підзвітності), соціальної справедливості і власності, які є центральними у соціальних відносинах" [3]

В інших країнах світу питання впровадження та застосування звітності про соціальну та екологічну відповідальність регулюється Глобальною ініціативою зі звітності. Глобальна ініціатива зі звітності створена в 1997 р. Коаліцією за

---

¹Наведена інформація була оприлюднена менеджером з розробки та досліджень в Ісламському фінансовому центрі Саїдом Фарук - <http://www.gulf-daily-news.com>.

екологічно відповідальний бізнес (The Coalition for Environmentally Responsible Economies, CERES) відповідно до програми ООН з навколишнього середовища (United Nations Environmental Programme, UNEP). Метою даного процесу є підвищення якості та корисності звітності в сфері сталого розвитку. Світове співтовариство визначило фактори розвитку та необхідності розвитку GRI, до яких віднесено: поширення глобалізації, пошук нових форм глобального управління, реформу корпоративного управління, роль країн з економікою, яка розвивається в глобальному масштабі, зростання уваги до діяльності підприємств та очікування від неї, оцінку досягнень в сфері сталого розвитку, заінтересованість держави у звітності в сфері сталого розвитку, заінтересованість фінансових ринків в показниках які вказують на сталий розвиток, реформування бухгалтерського обліку.

У 1999 р. GRI вперше опублікувало рекомендації зі складання та подання звітності в сфері сталого розвитку. Надалі рекомендації удосконалювалися та доповнювалися, що сприяло створенню єдиної методології звітності в сфері сталого розвитку. Відповідно до даних рекомендацій визначено ряд принципів, яких необхідно дотримуватися підприємствам, які складають звітність зі сталого розвитку. На рис. 1. наведено їх склад та структуру.

Рис. 1. Принципи звітності зі сталого розвитку, визнані GRI

Виходячи з вищевикладеного, вважаємо, що впровадження звітності про соціальну та екологічну результативність в Україні повинна врахувати особливості двох досліджених моделей. В табл. 5 наведено напрями впровадження та застосування звітності про соціальну та екологічну результативність, яка враховує особливості двох моделей.

Таблиця 5 Напрями впровадження звітності про соціальну та екологічну результативність в Україні

Мусульманська модель 1	Глобальна модель 2
1. Нормативне затвердження обов'язковості складання та оприлюднення звітності, шляхом визначення категорій підприємств які зобов'язанні оприлюднювати показники соціальної та екологічної результативності	3. Розробка Вітчизняних рекомендацій з складання та оприлюднення звітності про соціальну та екологічну результативність, у відповідності до рекомендацій GRI

Продовження табл. 5

1	2
2. Встановлення відповідальності за достовірність показників соціальної та екологічної результативності	4. Дотримання принципів складання та оприлюднення які визначенні в рекомендаціях GRI
5. Визначення місця та ролі облікової інформації в формуванні показників звітності про соціальну та екологічну результативність	
6. Визначити напрями контролю за достовірністю показників звітності про соціальну та екологічну результативність	
7. Розробити форми звітності про соціальну та екологічну результативність, яка містить фінансові показники та є співставленню з показниками фінансової звітності та іншими видами бухгалтерської звітності	

Виходячи з вищевикладеного, необхідним є встановлення відповідного регулювання складання та подання звітності про соціальну та екологічну результативність, яке б передбачало: обов'язковість складання даного виду звітності відповідними групами підприємств; відповідальність за достовірність показників звітності; стандарт, який закріплює показники, які повинні міститися в звітності та принципи, яких необхідно дотримуватися при їх формуванні; зв'язок з іншими видами бухгалтерської звітності; затверджені форми звітності та контроль за їх достовірністю.

Групи підприємств, які повинні скласти звітність про соціальну та екологічну результативність мають бути визначені у відповідності з нормативно-закріпленою класифікацією підприємств. Так відповідно до Господарського кодексу України, підприємства можна класифікувати за розмірами. Дана класифікаційна ознака пов'язана з обсягами діяльності суб'єкта господарювання та кількістю працюючих. Вважаємо, що дана ознака є найбільш вагомою при необхідності оприлюднення соціальної результативності діяльності суб'єкта господарювання. Вважаємо, що середні та великі підприємства повинні обов'язково оприлюднювати звітність про соціальну та екологічну результативність, зокрема в частині соціальної складової. Для визначення суб'єктів господарювання для яких обов'язковим є оприлюднення екологічної складової та складової про використання осново капіталу необхідно керуватися Класифікатором видів економічної діяльності.

Вважаємо, що ефективність впровадження та застосування в Україні звітності про соціальну та екологічну результативність є можливим лише при існування інституту відповідальності за достовірність її показників. Відповідальність повинна бути закріплена на державному рівні. Вважаємо, що компетентним державним органом в даному питанні повинен стати Кабінет Міністрів України.

Стосовно методичного забезпечення показників звітності про соціальну та екологічну результативність то їх формування повинно бути в системі бухгалтерського обліку, шляхом визначення відповідних об'єктів, й повинно відповідати діючим Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Таким чином, звітність про соціальну та екологічну результативність суб'єктів господарювання є дієвим інструментом оцінки діяльності суб'єкта господарювання. Регулярно оцінюючи результативність в області стійкого розвитку певним чином, компанії можуть зміцнити як внутрішні методи ведення бізнесу, так і взаємовідносини із зовнішнім середовищем.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах сучасних економічних змін в бізнесовому співтоваристві зростає увага до розробки та впровадження звітності про соціальну та екологічну діяльність суб'єктів господарювання. Проте в більшості випадків дана звітність є лише формальністю, адже сучасний стан соціального звітування в Україні, як і в більшості країн Європи, не відповідає діючій економічній системі та не сприяє прийняттю ефективних рішень в даній сфері. Вирішення питання соціальної та екологічної відповідальності потребує відповідного нормативного регулювання, яке б зобов'язало підприємства подавати оприлюднювати достовірну інформацію про соціальну та природоохоронну діяльність. З метою вирішення даного питання в дисертації досліджено роль та значення звітності в країнах світу, що дало можливість виділити дві моделі соціального звітування (мусульманська та глобальна). Вивчення моделей дозволило визначити напрями впровадження звітності про соціальну та екологічну результативність суб'єктів господарювання в Україні. Визначені напрями дозволять побудувати ефективну систему соціального звітування в Україні, обґрунтувати її роль та значення в розвитку економічних відносин через встановлення обов'язковості складання даного виду звітності відповідними групами підприємств; обов'язковості державного регулювання формування звітності, що повинно відповідати основним положенням рекомендацій Глобальної ініціативи зі звітності (GRI) та покладення відповідальності за достовірність показників звітності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Жиглей В.І.* Суспільство як основний користувач бухгалтерської інформації: досвід США / В.І. Жиглей // проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. / Серія: бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 1 (10)./відповідальний редактор д.е.н., проф. Ф.ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 376 с.

2. *Рыбаков А.А.* Монетизация социальных льгот в стратегии социальной защиты (по материалам “круглого стола”)/А.А. Рыбаков // Ученые записки. – 2005.– № 1. – С. 145-147.

3. A review of income and value measurement concepts in conventional accounting theory and their relevance to Islamic accounting // <http://islamic-finance.net/>